

Til medlemmene i
Bergensalliansen

15. desember 2014

Felles utredninger til kommunereformarbeidet - mandat

På møtet i Bergensalliansen 28. november 2014 ble kommunereformen og kommunenes arbeid med denne drøftet og diskutert. Det ble besluttet å nedsette arbeidsgrupper på tvers av kommunegrensene for å se på forskjellige områder og temaer knyttet til oppgaveløsning og kommunestruktur. Det felles arbeidet gjennomføres i regi av Bergensalliansen.

Kommunene i bergensregionen har til felles at næringsliv, innbyggere og servicetilbud opererer på tvers av kommuner og kommunegrensar. Disse kommunene utgjør et felles bo- og arbeidsmarked med stor grad av pendling og interaksjon mellom kommunene, noe kommuneproposisjonen fra mai 2014 definerer som er funksjonelt samfunnsutviklingsområde (www.regjeringen.no/nb/dep/kmd/dok/regpubl/prop/2013-2014/Prop-95-S-20132014.html?id=759298).

Ekspertutvalget har oppsummert følgende 3 anbefalinger for god kommunestruktur:

1. Kommunene bør ha minst 15 000–20 000 innbyggere for å sikre en god oppgaveløsning
2. Kommunestrukturen bør i større grad nærme seg funksjonelle samfunnsutviklingsområder
3. Staten bør redusere detaljstyringen og ordninger for politisk deltakelse bør videreutvikles for å sikre gode og slagkraftige demokratiske arenaer

Når det gjelder anbefaling om i større grad å nærme seg funksjonelle samfunnsutviklingsområder, er dette i første rekke for å sikre bedre samsvar mellom kommunestrukturen og nettopp de funksjonelle samfunnsutviklingsområdene.

Ekspertutvalget viser til at kommunestrukturen i byområder skaper særskilte utfordringer som gir grunnlag for å anbefale kommunesammenslåinger, selv med kommuner som oppfyller en minstepåleggelse på 15 000 – 20 000 innbyggere. Byområdene favner om flere kommuner, der innbyggere og næringsliv lever sine daglige liv og opererer på tvers av kommunegrensene.

Bergensalliansen skal styrke konkurransevnen til Bergensregionen. Alliansen skal sette utfordringer og utviklingsmuligheter i den funksjonelle byregionen på dagsordenen, og søke samarbeid mellom aktørene i regionen i strategiske viktige saker for byregionen. Bergensalliansen skal være den viktigste møteplassen for den politiske ledelsen i regionen.

Dette gjør at kommunens administrative grenser i liten grad sammenfaller med det funksjonelle området som er nødvendig å se i sammenheng. De største utfordringene finner vi i «flerkommunale» byområder der tettstedene brer seg på tvers av kommunegrensene. Videre er det også store utfordringer knyttet til administrativ oppsplitting av sammenhengende bo- og arbeidsmarkedsregioner med stor pendling på tvers av kommunegrensene.

Forutsetning med kommunereformen er at den skal styrke forutsetningene for en helhetlig samfunnsutvikling i alle deler av landet både når det gjelder arealbruk, samfunnsikkerhet og beredskap, transport, næring, miljø og klima og den helsemessige og sosiale utviklingen i kommunen.

Samlet sett har det funksjonelle samfunnsutviklingsområdet Bergen ca. 375 000 innbyggere i 2014, og med middels framskrivning mot 2040 vil byregionen ha ca. 490 000 innbyggere (kilde: SSB). Samtlige kommuner rundt Bergen har også en gjennomsnittlig utpendling på 34 prosent til Bergen kommune av totalt antall sysselsatte i hjemkommune (kilde: SSBs pendlingstall for 2013).

For å utdype og konkretisere diskusjonen fra møtet i Bergensalliansen vil dette notatet beskrive hvordan arbeidet med utredningene kan løses, organiseres og hvilke tematiske områder som kan være aktuelle å se nærmere på.

Forslag til mandat for arbeidsgruppene

Arbeidsgruppene skal innenfor ulike tematiske områder og tjenester utrede hvilke konsekvenser med fordeler, ulemper, styrker og svakheter sammenslåing av kommuner (med eller uten Bergen) vil få. Dette må oppfylle kommunereformens målsetting om gode og likeverdige tjenester for innbyggerne, helhetlig og samordnet samfunnsutvikling, bærekraftige og robuste kommuner og styrket lokaldemokrati.

Formålet er å gi et samlet grunnlag for å legge til rette for en aktiv og offensiv prosess som bidrag til den regionale diskusjonen om fremtidig kommunestruktur.

Scenarier og felles kriterier for arbeidsgruppene

Arbeidsgruppene skal utrede 2 mulige scenarier og vurdere de 10 kriterier fra Vabo-utvalget.

Scenarier:

- a) **Bergen(+)**
Bergen kommune består som i dag, men med større kommuner rundt Bergen
- b) **Bergen+**
En stor kommunesammenslåing av kommunene i Bergensregionen

10 kriterier

Ekspertutvalget anbefaler 10 kriterier som er rettet mot kommunene, som angir hva som skal til for at en kommune på en god måte skal kunne ivareta sine fire roller og funksjoner som tjenesteyter, myndighetsutøver, samfunnsutvikler og demokratisk arena gjennom oppgaveløsning. Kriteriene skal benyttes som et grunnlag for å vurdere kommunesammenslåing og en ny kommunestruktur. Hver arbeidsgruppe velger selv ut relevante kriterier til bruk i utredningen.

Ekspertutvalgets kriterier for kommunene som kan benyttes i utredningene:

1. Tilstrekkelig kapasitet
2. Relevant kompetanse
3. Tilstrekkelig distanse
4. Effektiv tjenesteproduksjon
5. Økonomisk soliditet
6. Valgfrihet
7. Funksjonelle samfunnsutviklingsområder
8. Høy politisk deltakelse
9. Lokal politisk styring
10. Lokal identitet

For ytterligere utdypning av kriteriesettet finner dere ekspertutvalgets rapporter (2) her: www.regjeringen.no/nb/dep/kmd/kampanjer/kommunereform/Hvorfor-kommunereform/Oppgaver.html?id=772832.

Organisering av arbeidet

Bergensalliansen definerer de tematiske områdene, utpeker prosjektledere og hvilke kommuner og eksterne miljøer som skal delta i de ulike arbeidsgruppene. Prosjektet organiseres gjennom en politisk styringsgruppe. Arbeidsgruppene setter sammen gruppen på en hensiktsmessig måte for å involvere både administrativ og politisk ledelse i kommunene.

Det overordnede prosjekt- og fremdriftsansvaret legges til sekretariatet for Bergensalliansen.

Arbeidsgruppene må tilføres prosjektstøtte (skrivning, referat, prosessledelse, innhente informasjon, tilrettelegge for møter m.m.). Sekretariatet for Bergensalliansen gjennomfører en anskaffelse i januar med forbehold om godkjenning på alliansens møte den 30. januar.

Tematiske utredninger

Det foreslås 8 tematiske grupper. Endelig definisjon av antall grupper og innhold gjøres av alliansen i møte den 30. januar.

Forslag til 8 tematiske områder for arbeidsgruppene:

1. **Utdanning**
Stikkord: barnehage, ungdomsskole, videregående skole og høyere utdanning.
2. **Helse og omsorg**
Stikkord: primærhelsetjenester, hjemmesykepleie, helsestasjoner, rus, psykiatri, barnevern, hjemmehjelp og sykehjem.
3. **Infrastrukturelle tjenester**
Stikkord: IKT, innkjøp, økonomi, vann og avløp og brann- og redning.
4. **Kommunikasjon og infrastruktur**
Stikkord: vei, bane, fly, havn, trafikk og kollektiv.
5. **Arealplanlegging**
Stikkord: bolig og næring.

6. Kultur og idrett

Stikkord: kultur, idrett, friluftsliv og folkehelse.

7. Næringsliv

Stikkord: næringsvirksomhet, innovasjon, kommunikasjon, infrastruktur.

8. Styringsmodell og lokaldemokrati

Stikkord: styringsmodellene og sikre lokaldemokrati.

Fremdriftsplan

Til møtet den 30. januar vil sekretariatet jobbe frem forslag til sammensetning og medlemmer til de ulike gruppene, skaffe prosessledelse og prosjektstøtte, og utarbeide et ferdig mandat med bakgrunn i diskusjon og innspill til dette notatet.

Jeg ber om innspill og tilbakemelding på dette mandatet og forslaget til organisering av arbeidet, tematiske områder og fremdrift innen møtet i alliansen i januar.

Med vennlig hilsen

Richard Taule
Sekretariatet
Bergensalliansen